

BUDOUNOST KŘEŠŤANSKÉ DEMOKRACIE KOMPAS PRO BUDOUCÍ GENERACE

Prosinec 2020

Žijeme v době globálních krizí. Dlouhodobá hospodářská krize vyvolává u mnoha lidí pochybnosti ohledně globalizace. Ekologická krize ohrožuje základní podmínky obyvatelnosti našeho světa. Neschopnost účinně jednat tváří v tvář těmto výzvám je zdrojem hluboké politické krize: vzhledem s výhradám vůči voleným zástupcům, dochází k rozpadu evropských společností na rozdělené skupiny, čímž se zmenšuje možnost demokratického dialogu. Nedávná vlna teroristických útoků, ke kterým v našich zemích došlo, jen potvrzuje, jak aktuální tato hrozba je.

Evropa se v tuto chvíli nachází na dějinné křižovatce. V minulých desetiletích se lidem podařilo osvobodit od chudoby. Válka, hladomor a nemoci se staly méně častými. Náš kontinent vytvořil nové cesty, kterými dospěl do své nynější podoby. Ta sice není dokonalá, ale přesto je vzorem, kterého si považuje celý svět. V současné době jsou tyto pokroky zpochybňovány. Je naší odpovědností a naší povinností chránit všechno to, čeho bylo v minulosti dosaženo. Evropská unie je stále druhou největší hospodářskou mocností na světě. Čelíme však silné konkurenci jiných globálních velmocí, která se nedotýká jen hospodářského vlivu, ale zpochybňuje i náš politický systém, a v některých případech i naše hodnoty a zásady. Příkladem je Čína, která svým projektem Hedvábné stezky dává najevo své nové hospodářské a geopolitické ambice. Vedle toho pandemie, která poznamenala rok 2020 a která je nyní nejnaléhavější z těchto hrozeb, jasně ukázala průmyslovou a technologickou závislost Evropy v mnoha strategických oblastech. Vzájemné závislosti již nejsou vnímány jen jako zdroj bezpečnosti, ale také jako zdroj jejího nedostatku. Je pravda, že Evropa je stále kontinentem s nejvyššími ukazateli rozvoje na světě. Musí však stále usilovněji hledat své místo tváří v tvář velkým mocnostem, jejichž vliv roste na úkor multilateralismu. Naše demokracie, které v sobě nesou historický odkaz uplynulých pětadvaceti století, stojí tak nyní před výzvou,

zda budou schopny řídit svůj další osud.

Tyto otázky staví křesťanskou demokracii, politickou sílu, která byla v posledních desetiletích hlavním motorem evropské integrace, před naléhavý úkol nabrat čerstvé síly a stát se opět hnací silou rozumných změn. Ve snaze probudit novou naději zůstáváme věrni našemu křesťansko-demokratickému dědictví, zejména katolickému a protestantskému sociálnímu učení, které prošlo zkouškou dvou tisíciletí a které je založeno na správcovství, personalismu, subsidiaritě, odpovědnosti a solidaritě. Považujeme se za vděčné dědice těch, kteří tu byli před námi, a čerpající síly z tohoto dědictví hledíme do budoucnosti, aniž bychom zůstávali uvězněni v minulosti.

Věříme, že naše hodnoty jsou stále nejpevnějším východiskem pro utváření naší budoucnosti, protože spojují to nejlepší z konzervativního, liberálního a křesťansko-sociálního způsobu myšlení ve společném pohledu na svět. Díky těmto hodnotám získává pravicový střed význam, který přesahuje každodenní politiku. Náboženství inspiruje naše jednání, aniž by ho svazovalo: křesťanská demokracie není o náboženství, ale o správném politickém přístupu, který je založen na základních hodnotách důstojnosti každého člověka a tolerance a který chápe politické povolání jako službu pro lidstvo. Křesťanská demokracie proto přijímá za své všechny křesťany, ale i věřící jakéhokoli jiného náboženství a nevěřící. Křesťanská demokracie je víc než pouhá nálepka. Je naším navigačním kompasem. Musíme se znovu naučit říkat, v čem spočívá identita poslaneckého klubu ELS, co je jejím jádrem.

Své hodnoty však musíme přenést do současnosti. Stanovení nových cílů a úkolů pro křesťanskou demokracii je proto nezbytné nejen pro budoucnost pravého středu, ale i pro budoucnost Evropy. V této době celosvětových krizí je prvořadou politickou odpovědností

zachovat a předat budoucím generacím naše nejcennější dědictví. Předat přírodu, jejíž ekologická nestabilita dnes ohrožuje životně důležitou rovnováhu. Předat naše bohaté kulturní dědictví, které je v důsledku nově vznikajících předělů uvnitř evropských společností křehčí než jindy. A konečně předat i samotnou možnost společného jednání prostřednictvím politiky a demokratických institucí. Evropa prošla fází založení i fází uchování toho, co vzniklo. Dnes, v této kritické chvíli, je posláním naší politické rodiny zachránit to, co je třeba zachránit, a ukázat tak ambiciózní cestu do budoucna.

1. Ochrana přírody

Je naší povinností mít jasnou ekologickou vizi: člověk přírodu nevlastní, nýbrž dědí, a musí její zázraky předat dalším generacím a snažit se zanechat po sobě takový svět, ve kterém bude stále možné žít. Člověk je součástí přírody, je na ni odkázaný, a měl by se podle toho chovat. Tím, že jsme na to zapomněli, jsme vytvořili do budoucna nebezpečnou nerovnováhu. Škody však nebudeme schopni napravit tím, že se rozhodneme vyklidit pole. Lidské bytosti musí přijmout místo správců tohoto světa. Odpovědnost vůči přírodě nespočívá v tom, že člověk popře svou úlohu, že přestane jednat nebo že se pokusí sám sebe vymazat. Člověk má prokázat odpovědnost za lidštější svět a prostřednictvím rozumu najít stav, který bude udržitelný. Svá rozhodnutí musíme zakládat spíše na faktech a na vědě, než abychom se spoléhali na povrchní ideologii a komunikaci, která se řídí slogany a postrádá věcný obsah. Pouze práce založená na strážlivém přístupu a dlouhodobém myšlení nám umožní obnovit klimatickou rovnováhu, chránit biologickou rozmanitost, podporovat dobré životní podmínky zvířat, starat se o krajinu a uchovat krásu světa pro budoucnost. Lidé všude na světě chápou, že nadále už nemůžeme využívat darů země tak, jak jsme to dělali v minulosti. Musíme zajistit potřebné tempo transformace hospodářství a musíme být v této věci jednotní. I v této oblasti proto musíme mít důvěru v evropského ducha a jeho schopnost postavit se k ekologické výzvě tvořivým způsobem.

Naše odpovědnost za zajištění životem pulzující přírody nekončí ochranou životního prostředí. Jsme také strážci samotných podmínek lidského života, vázaní absolutním nárokem důstojnosti člověka, určujícími vlastnostmi lidské přirozenosti, svobodou svědomí a dodržováním základních práv.

Všichni lidé mají svou vlastní hodnotu, nezávislou na jejich užitečnosti pro lidstvo. Je naší povinností zachovat svět, ve kterém je stále možný pravý lidský život. Musíme proto ochránit svět vztahů, které tvoří základ našeho života, tedy vzájemnou důvěru mezi lidmi, pocit sounáležitosti s konkrétními komunitami, prvořadý význam rodiny a politické společenství, která spojuje jednotlivce povědomím o společném dobru. Tyto vztahy vytvářejí struktury, díky nimž může každý člověk formovat a naplňovat svůj život, rozvíjet svůj rozum a inteligenci a učit se žít s ostatními a na nichž může zakládat opravdovou svobodu, která je utvářena odpovědností. Žádná politika nemůže vytvořit základy pro budoucnost bez podpory rodiny, která je základem každé společnosti a podmínkou její budoucí životaschopnosti. Chápeme proto, že nelze ignorovat demografický problém Evropy: odliv mozků, zejména ze severu na jih a z východu na západ, nízká porodnost a stárnutí společnosti mají nerovnoměrný dopad na různé skupiny, generace a regiony, kde tato negativní demografická spirála nepříznivě ovlivňuje ekonomiku (protože je příčinou významného nedostatku pracovních sil), ale také na naše systémy péče o mládež a sociálního zabezpečení. To je hrozba pro budoucnost našich zemí. Demografický pilíř by se proto měl stát součástí našeho rozhodování ve všech politických oblastech. Chceme nejen udržet rodiny pohromadě, ale také vytvořit podmínky pro jejich blaho vytvářením rovnováhy mezi pracovním a rodinným životem a podporou společnosti otevřené dětem.

Po propuknutí koronavirové pandemie začala být pro společnost stále důležitější také otázka zdraví. Jako křesťanští demokraté vždy usilujeme o nalezení rovnováhy mezi ochranou a svobodou člověka (fyzické, duševní i sociální), která je středobodem našeho jednání. Věříme ve společnost, která pomáhá potřebným. V lékařském výzkumu se obvyklá obchodní logika musí řídit obecným zájmem společného dobra, protože spadá do sféry toho, co je nezbytné. S ohledem na dosažení tohoto cíle podporujeme mezinárodní vědeckou spolupráci, která umožní, aby Evropa přispívala k lékařskému pokroku a měla z něj zároveň i prospěch.

Nemoci nemají žádné hranice. Zdraví je proto společnou výzvou. Musíme zvýšit odolnost a nezávislost Evropy, pokud jde o dodávky zdravotnického materiálu a účinných farmaceutických látek, musíme investovat do společných výzkumných projektů, zajistit všem občanům náležitý přístup ke službám lékařské péče, posílit evropskou přeshraniční a regionální spolupráci ve zdravotnictví,

vyvinout technologie, které budou sloužit k zajištění lepší péče, a zároveň stanovit vysoké normy na ochranu práv pacientů. Zajištění odolnosti základní infrastruktury vůči vnějším otřesům má prvořadý význam pro zajištění trvalého a bezpečného poskytování základních zdravotnických služeb. V tomto ohledu jsme již zaujali jasný postoj k využití inovačního evropského potenciálu v boji proti rakovině. Nyní musíme pracovat na vytvoření evropské zdravotní politiky, která bude orientovaná na budoucnost a připravená na příští krizi a která bude našim občanům pomáhat se zdravým stárnutím.

2. Zajištění podmínek pro budoucí prosperitu

V globalizovaném světě jednadvacátého století je naší povinností definovat úlohu sociálně tržního hospodářství v ekonomikách Evropy i mimo ni. Volný pohyb zboží, kapitálu, služeb a osob, i sama hospodářská soutěž musí být spojeny s naplňováním lidské důstojnosti. Předpokladem zajištění stability v našich společnostech je stanovení podmínek pro sdílenou a udržitelnou prosperitu. Toho lze dosáhnout pouze prostřednictvím náležitě oceněné práce, jejíž důstojnost a zásadní úlohu v hospodářství a společnosti křesťanská demokracie uznává. Výsledkem práce je zboží nebo služby nezbytné pro život nebo pro zlepšování životních podmínek. Práce jakožto kolektivní úsilí vytváří rovněž důležité mezilidské vztahy. Odmítáme každé takové pojetí práce, které chápe práci jen prismatem mocenského boje, jenž souvisí s nátlakem a útlakem, jako hru s nulovou bilancí, ve které každý získává jen na úkor druhého. Jsme přesvědčeni, že práce umožňuje každé společnosti společně vytvářet mnohem víc než úhrn individuálních snah. Z toho plyne, že Evropa se musí zasazovat o to, aby zajistila úctu k práci a její spravedlivé odměňování. Mzdy musejí umožňovat důstojný život. Plyne z toho rovněž potřeba chránit svobodu podnikání a rovné podmínky v oblasti obchodu, jednotného trhu a mezinárodních obchodních vztahů. Ekonomika slouží lidem, a ne naopak.

Víme, že práce je mnohem víc než jen vydělávání mzdy: dává lidem účel, smysl a svobodu a umožňuje jim společně jednat s jinými lidmi a tvořit. Jsme pevně přesvědčeni, že práce je prostředkem realizace vlastní osobnosti a vyjádření osobních kvalit a sklonů. Dává lidem možnost podílet se na budování něčeho

většího než jen svého vlastního života. Tvrdíme proto, že vytváření pracovních míst a příležitostí k učení a podnikání je mnohem lepší politikou než poskytování sociálních dávek, zejména pokud jde o snížení nezaměstnanosti mladých lidí. Vysoká úroveň zaměstnanosti je cíl, který musíme mít při plánování a provádění evropských politik a činností stále na zřeteli. Neméně pevné je i naše přesvědčení o hodnotě soukromého vlastnictví, protože zaručuje svobodu a zároveň vytváří smysl pro odpovědnost. Uznáváme hodnotu dobrovolné práce, která naší společnosti v mnoha ohledech prospívá a podporuje lidi v nouzi.

Žádná společnost nemůže prosperovat bez práce, stejně jako nemůže být bez práce spravedlivá a jednotná. Z toho mimo jiné vyplývá, že naše rozvinuté země nesmějí práci považovat za pouhý nákladový faktor ani se jí nemají pokoušet zbavit, zejména tím, že nechají na méně bohatých národech, aby pro nás vyráběly. Sociálně tržní hospodářství je založeno na vzájemném prospěchu z hospodářské směny, jehož podmínkou je to, že každý přináší výsledky své práce na trh.

Z tohoto hlediska je obchod zdrojem prosperity a vzájemného prospěchu. Dokud budou uplatňována lidská práva, právní stát a společná pravidla a dokud bude spolu s tím zohledňována i environmentální a sociální odpovědnost, může vyvážená obchodní politika představovat způsob, jak výsledkům evropské práce a know-how zajistit uplatnění na zahraničních trzích a přispívat tak k technologickým inovacím, širší spotřebitelské nabídce a nižším cenám, ale zároveň s tím i posilovat naše geopolitické postavení ve světě a budovat mosty směrem k jiným kontinentům a kulturám. Tato politika však musí zohledňovat nejen spotřebitele, ale také výrobce: Evropská unie musí ve svých obchodních vztazích zajistit skutečné rovné podmínky, aby nedocházelo k pokřívání hospodářských a sociálních vztahů, a za tímto účelem musí vyžadovat konkrétní reciprocitu vůči všem zemím, které mají zájem vstoupit na její jednotný trh. Musíme zajistit, aby obchod nevedl ke zneužívání nespravedlivých podmínek, ke zhoršování životní úrovně nebo k vytváření jednostranné závislosti: proto musí být zavedeny záruky, aby bylo možné najít rovnováhu mezi individuálními potřebami spotřebitelů a společným dobrem našich společností. Za tímto musím pevně stát: Evropa si musí zajistit prostředky, jak obnovit svou schopnost pracovat, zásobovat, zabezpečovat výživu

a vyrábět na domácí půdě v rámci svých tradičních zemědělských, potravinářských a dalších průmyslových odvětví, ale i dále rozvíjet energetiku a kritické suroviny, své zpracovatelské a výrobní kapacity a služby. Jedná se nejen o hospodářskou, ale i o ekologickou a geopolitickou výzvu.

Mají-li být naše země schopny zaujmout silné místo ve světě konkurenčních mocností, a to i v oblasti světového obchodu, Evropa si musí zajistit potravinovou bezpečnost a otevřenou strategickou autonomii, zejména prostřednictvím trvalého úsilí v oblasti výzkumu, například na poli digitálních a nových technologií. Evropa musí podporovat mnohostranný řád založený na pravidlech a prosazovat tak spravedlivou soutěž v oblasti mezinárodního obchodu, ale zároveň musí být také připravena aktivně hájit své zájmy a hodnoty prostřednictvím dvoustranných dohod a autonomních nástrojů. Musíme zůstat otevřeni světu, ale nesmíme dovolit autoritářským režimům, aby využívaly náš jednotný trh nebo okrádaly naše společnosti o jejich duševní vlastnictví a ohrožovaly tak naše demokracie kybernetickými útoky a škodlivým ovlivňováním.

Digitalizace již nyní proměňuje způsob naší komunikace, práce a života. V nastupující digitální éře bude Evropa schopna zajistit skutečnou prosperitu pouze tehdy, bude-li přesvědčivě investovat do výzkumu a inovací a vytvoří-li vhodné prostředí pro budování fyzických a digitálních infrastruktur. Pro nás, křesťanské demokraty, je to hledání společného dobra, nikoli peněz, moci nebo ideologie, které by mělo vždy určovat naše rozhodnutí, pokud jde o inovace. Základním kritériem musí být ohled na člověka: digitální revoluci chceme řídit v souladu s našimi společnými hodnotami a etickými zásadami. Inovace pro nás nejsou cílem o sobě. Jsou prostředkem, který umožňuje zlepšit lidský život. Chceme vytvořit podmínky, které člověku umožní zachovat si kontrolu nad technologiemi budoucnosti, a chceme toho dosáhnout zejména cestou vzdělávání. Vzhledem k tomu, že tento postoj není sdílen ve všech částech světa, musíme ve střednědobém a dlouhodobém horizontu definovat regulační přístup k umělé inteligenci a k datům velkého objemu, který bude založený na prosazování hodnoty lidské důstojnosti proti transhumanistickým a eugenickým ideologiím nebo komodifikaci lidského těla.

Zároveň musíme být ostražití a předejít politickým a sociálním otřesům, které způsobila první průmyslová revoluce. Ta

navzdory velkým přínosům vytvořila ve společnosti propastné rozdíly mezi vítězi a poraženými. Na rozdíl od minulosti chceme technologického pokroku cíleně využít k vytvoření milionů nových pracovních míst a k tomu, aby občané získali během této digitální transformace podporu. V této revoluci by nikdo neměl být opomíjen, což s sebou nese požadavek významného zvýšení kvalifikace prostřednictvím vzdělávání, které by také mělo reagovat na ekologickou transformaci a na rychlý vývoj technologií. Evropa musí rovněž pokračovat v jednání s dalšími státy a organizacemi, zejména s těmi podobně smýšlejícími, s cílem nalézt obecnější řešení společných problémů, jako je digitální obchod, datové toky a zdanění.

3. Ochrana kultury a evropského způsobu života

Díky ochraně kultury a evropského způsobu života může Evropa předat příštím generacím Evropanů schopnost jednat pro dobro lidstva a podporovat sociální a hospodářský pokrok na základě zásad, které nás spojují. Evropa totiž není neutrální prostor, stejně jako není ani pouhým jednotným trhem či jednou z mnoha mezinárodních organizací. Evropa vznikla na základech civilizace, která se zrodila ze setkání odkazu starověkého Řecka a Říma s židovskou a křesťanskou kulturou a která následně prošla dlouhou cestou epochami středověku, renesance a osvícenství. Idea Evropy je označením geografického a duchovního prostoru, který existuje už několik tisíciletí. My všichni jsme společně občany Evropy, a v péči o naše dědictví musíme proto spolu s našimi národními identitami kultivovat i tu společnou, evropskou.

Dnešní Evropa bude lépe připravena na své budoucí úkoly, pokud uzná a ocení, pojmenuje a dále zprostředkuje své intelektuální a duchovní kořeny, které po staletí vyživovaly pluralitu našich kultur. Naše země jsou při své rozmanitosti sjednoceny společnými počátky, určitým způsobem života, pojetím člověka a společnosti a tím, jak se toto pojetí projevuje v právu, architektuře a urbanismu, jazycích a umění. Evropské dějiny se tomuto dědictví často tragicky zpronevěřovaly, zároveň však naši společnou civilizaci ukazují jako civilizaci zralou, i když chybnou. Víc než kdy jindy je nyní třeba uchovat a předat dál, co jsme od ní přijali: zásadu nezcizitelné důstojnosti každého člověka a solidaritu, zejména s těmi nejslabšími; bezpodmínečnou ochranu

svobody svědomí, svobody náboženského vyznání a svobody projevu; smysl pro odpovědnost a úsilí o společné dobro; ochotu k rozhovoru, zdvořilost, rozumný přístup a umírněnost; starost o spravedlnost a ochotu používat sílu ve službách zákona; rovnost před zákonem a zejména rovnost mužů a žen. Tyto hodnoty tvoří jádro politické tradice křesťanské demokracie, která je s dědictvím evropské civilizace velmi těsně spojena.

To, co Evropa může budoucímu světu nabídnout, je koneckonců právě věrnost, kterou dluží těmto základním zásadám evropského způsobu života. Má-li toho být schopna, musí se nejprve znovu zavázat, že bude předávat své dědictví budoucím generacím, a uznat v tomto ohledu prvořadou úlohu vzdělávání, které zvýší svobodu těchto budoucích generací i jejich povědomí o tom, co máme společné. Smyslem pěstování historické paměti a studia dějin není neustálé připomínání vin či popírání vlastních kořenů, díky nimž jsme tím, čím jsme. Odmítání vlastních kořenů nás může dovést jen k izolaci ve vlastním individualismu, ve ztrátě smyslu a ve skupinových konfliktech, což otevírá volné pole působnosti pro různé ideologie, jako je například radikální islamismus. Poznat a ocenit, jak jedinečnou kulturu jsme od našich předků přijali, je potřebné i s ohledem na naši vlastní identitu a pocit sounáležitosti. Pro mladé lidi, kteří se do Evropy přistěhovali v nedávné době, je poznávání a ocenění naší civilizace a evropského způsobu života důležité kvůli tomu, aby mohli sdílet společný hodnotový rámec a aby se mohli cítit součástí společnosti, ve které společně žijeme a které jsou součástí. Přestože odpovědnost za integraci nesou především členské státy, Evropská unie poskytuje vnitrostátním orgánům svou podporu.

Úspěšná integrace je nezbytnou podmínkou trvalého zachování občanských svazků. Nebylo by známkou dobré vůle, kdybychom k nám umožnili lidem přijít, ale ve skutečnosti bychom jim nebyli schopni nabídnout místo v naší společnosti. Taková situace rychle vede k vykořisťování migrujících pracovníků a k tomu, že pracují ve špatných podmínkách, nebo k problémům s integrací, a to i v následujících generacích. Integrace by proto měla být vždy prioritou, která je společným úkolem jak pro společnost, tak pro nově příchozí. Nezbytným předpokladem integrace je občanské vzdělání, studium jazyka, nalezení práce a přijetí norem a hodnot naší společnosti. Každý, kdo se doopravdy rozhodne zapojit se do života v naší společnosti, však musí také poznat, že do ní patří a že zde má budoucnost jako plnohodnotný občan.

Lidské bytosti nejsou nerozlišitelnými atomy, které se vyvíjejí v neutrálním prostoru. Sdílení společného hodnotového rámce je předpokladem mírumilovného života ve společnosti. To znamená, že při zachování humanitární perspektivy je nezbytné zajistit přísnější kontrolu hranic a kontrolu migračních toků, protože bez jejich zajištění by mohla být jakákoli společnost destabilizována. Každý člověk si přeje žít ve světě, jehož kultura, jazyk a životní styl jsou mu důvěrně známé. S touto potřebou proto musí počítat každá migrační politika, která nemůže být založena jen na ekonomických propočtech, ospravedlňování naší neschopnosti či podporování cirkulace. Člověk nemá primární právo na to, aby byl vítán v cizím domě, ale na to, aby mohl žít ve svém vlastním domě.

Má-li být toto právo v plném měřítku uskutečňováno, musí se Evropa účinněji zavázat k posílení spolupráce se zeměmi původu, k podpoře rozvoje a regionální integrace Afriky a stále se rozvíjejících zemí světa, které nabývají na hospodářském významu. Obnovení této rovnováhy je nezbytné, protože chceme zachovat právo na azyl, které je součástí naší civilizace. Je proto naší lidskou povinností důstojně přivítat ty, kteří jsou skutečně ohroženi nebo pronásledováni, ale nesmíme zároveň dovolit nekontrolované migrační toky, které jsou využívány ve prospěch sítí obchodování s lidmi. Musíme zaručit, aby do Evropy přicházeli pouze lidé, které k tomu opravňuje zákon, protože to je podmínkou jednoty našich společností i bezpečnosti lidí za našimi hranicemi na pevnině i na moři. Nezákonné překračování hranic vede ke skutečným lidským tragédiím. Od roku 2014, kdy vypukla migrační vlna, zemřelo ve Středozemním moři více než 20 000 migrantů. Tato krize způsobila vážné obtíže při zajišťování účinné kontroly na vnějších hranicích v souladu se schengenským acquis, jakož i při přijímání a řízení přijíždějících migrantů. Jasně také ukázala obecnější strukturální nedostatky ve způsobu ochrany vnějších hranic Unie.

4. Ochrana politiky

Předávání praxe demokracie a účasti na společné civilizaci je nezbytnou podmínkou zachování možnosti samotné politiky, tedy možnosti společně rozhodovat a společně jednat. Takové rozhodování a jednání předpokládá povědomí o tom, co nás spojuje: společnost není součtem jednotlivců odsouzených k samotě, ani bojištěm, na kterém se střetávají různé skupiny, z nichž

každá hájí své vlastní zájmy nebo identitu. Příroda a kultura, kterou společně sdílíme, bezpečnost a prosperita a mír a spravedlnost představují základy společného dobra, k němuž nikdo nemůže být lhostejný a které je pro každého povinností hájit. Zvyšování povědomí o tomto společném výhledu je o to důležitější v době, kdy sociální, geografické a skupinové propasti oslabují jednotu evropských společností.

Atomizace společnosti přispívá k rozvolňování občanského pouta. V sázce je tak samotná možnost politiky, bez níž může zvítězit jen násilí. Obnovit význam politiky znamená znovu ukázat, že politika nemůže být oddělena od mravního nároku sloužit společnému dobru. Musíme si znovu připomínat, že povinností občanů i odpovědnost volených zástupců předpokládají starost o pravdu a vyžadují znalosti. Nesmíme proto dovolit, aby veřejnou debatu ovládlo očerňování a extrémismus a aby se veřejná činnost rozplynula ve volebním taktizování, v dezinformacích a v permanentní komunikaci. Proti tomuto posunu musíme bojovat, a to zejména podporou svobody sdělovacích prostředků. V tom spočívá skutečný význam demokratického pluralismu. Politická loajalita předpokládá zachování sebekritického postoje: svou každodenní praxi musíme poměřovat našimi křesťansko-demokratickými zásadami. To je etická priorita, která je podmínkou obnovení důvěry občanů. Naléhavost tohoto požadavku nelze přecenit, protože nedůvěra v demokratické instituce je jedním z hlavních problémů naší doby. Jedním z důvodů je i rostoucí složitost našich společností. Neměli bychom však být slepí ani vůči silám, které útočí na samotné základy demokracie.

Křesťanská demokracie může přispět k usmíření: musíme překlenout největší trhliny, které v Evropě vznikly.

Obnovení významu politiky s sebou také nese bezpodmínečné respektování právního státu a odmítnutí svévole. Evropská unie musí stanovit jasná, spravedlivá a nezaujatá kritéria definující právní stát, která nemohou být zneužita pro účely ideologických bojů o její budoucí podobu. Hodnoty právního státu a nezávislého soudnictví jsou klíčem k zachování sociálního řádu. Tyto hodnoty představují politická kritéria, které země usilující o vstup do Evropské unie musejí splnit. Plnění těchto kritérií je třeba v každém členském státě důsledně a objektivně sledovat. Záštitou právního státu je i energická společnost. Musíme posilovat odolnost celého našeho společenství a podporovat za tímto účelem místní občanskou společnost. Zejména v dobách krize je pulzující společnost to nejlepší, co může udržet lidi pohromadě.

Obnovit význam politiky pak v neposlední řadě znamená obnovit demokracii v její podstatě. Demokracii zrozenou v Evropě před dvěma tisíci pěti sty lety. Politický systém, ve kterém lidé mají moc vládnout prostřednictvím svých rozhodnutí, která uzrála v občanském dialogu. Touha po svobodě sice zvítězila nad nacistickou a sovětskou totalitou dvacátého století, ale zdá se, že demokratická zkušenost je opět v sázce. Důvodem jsou nové formy odcizení, vedlejší účinky bezprecedentního šíření lží umožněného novými technologiemi, vzestup globalizace a rozvoj nepolitických subjektů vykonávajících určitou moc, aniž za to přijímají před lidmi odpovědnost. V této situaci má mnoho evropských občanů pocit, že už nemohou rozhodovat, že nemohou smysluplným způsobem přispívat k demokratickému procesu a že ztrácejí moc nad svým osudem.

Evropská unie by se neměla ocitat mezi institucemi, jimž je možné klást tento pocit bezmoci za vinu. Musí se držet zásady subsidiarity, na které je založena a která je definována ve Smlouvách, aby každé rozhodnutí bylo přijímáno na relevantní úrovni, která je co nejbliž občanům, a v evropském měřítku pouze v případech sdílených pravomocí, „pokud cílů zamýšlené činnosti nemůže být dosaženo uspokojivě členskými státy“¹. Díky subsidiaritě by se mělo podařit překlenout propast mezi evropským projektem a skutečností. Témata související s vnitrostátními pravomocemi, která nejsou ve Smlouvách výslovně svěřena do péče Unie (zásada svěřených pravomocí), musí být jako taková respektována a nesmí se z nich stát témata evropské politiky. Evropská unie naopak musí dostat jasné pravomoci, které jí umožní účinně jednat tam, kde musíme prokázat společnou sílu. Ctnost a síla solidarity a subsidiarity vyžadují také loajalitu a plnění povinností od všech členů.

Vzhledem k tomu, že evropské právní předpisy mají reálný dopad na životy lidí, potřebujeme Evropu, která bude skutečně demokratická. Proto musí mít občané možnost rozhodovat i na evropské úrovni. V opačném případě bude oslabena demokracie v samotných členských státech. Vzhledem k pluralitě jazyků, kultur a národů, které se v Evropě zrodily, je nezbytné, aby Evropa zachovávala svůj specifický politický systém. Jedinečnost evropského modelu spočívá v tom, že je svazkem demokratických národů, které se zrodily na základě společné civilizace. Evropský projekt může obnovit plnou suverenitu občanů prostřednictvím

¹Čl. 5 odst. 3 Smlouvy o EU.

účinného spojení a společných strategií, které našim zemím umožní čelit globálním výzvám, před nimiž společně stojíme. Na základě toho budeme schopni překonat krize, kterými procházíme, a předat dalším generacím možnost zachování demokratického zázraku i do budoucna.

To je přístup, který dnes potřebujeme, máme-li vést Evropskou unii takovým způsobem, aby obstála tváří v tvář mnoha hrozbám, jimž čelíme. Naše evropské přesvědčení pramení z toho, že si uvědomujeme, že jedině díky pevnému postoji a jednání věrnému evropskému duchu budeme schopni utvářet složitou dobu, která je před námi, a stát se silnějšími. Jsme přesvědčeni, že naše demokratické společnosti jsou dostatečně odolné, aby překonaly globální krize naší doby. Naděje na lepší budoucnost je křesťansko-demokratickou odpovědí na strach. Křesťanská demokracie není jen prázdným slovem z minulosti. Je naplněna hodnotami, které prověřil čas, a přichází s ambiciózní vizí pro budoucnost Evropské unie a jejích národů. Je tím nejlepším kompasem, kterým se Evropané mohou v nadcházejících letech řídit. Z těchto důvodů jsme pevně přesvědčeni, že budoucnost Evropy je úzce spojena s budoucností křesťanské demokracie.